

1617, 4
10

IURIS CONTROVERSI,
SIVE
PRAECIPVARVM
CONTROVERSIARVM, ANTINO-
MIARVMQVE SEV DIFFICVLTATVM,
exiure ciuili, canonico, feudali, Prouinciali
Saxonico, Constitutionibus imperij, & Ordi-
natione Camerae imperialis,
selectarum

DISPUTATIO OCTAVA,

Quam

Deo benè fortunante,

PRAESIDE

Clarissimo & Consultissimo viro,

D. N. HENRICO-ANDREA CRA-
NIO, I. V. D. & in Ill. Acad. Iulia Codicis Iustin. & consue-
tudinum feudal. professore ordinario,

publicè

In nouo Iuléo.

discutiendam proponit

IUSTVS Kleinschmiede/ Lippiensis VVestph.

Ad diem 10 Octob. Decemb.

HELM AESTADII,

Typis heredum Iacobi Lucij.

clō 10 cXVII.

14.

V I R O

*Amplissimo, Spectatissimo, multarumq; rerum
usu experientissimo*

DN. GOBELIO Retbergk/ INCLV-
tæ Reip. Lippiensis consuli, agnato &
promotori meo, æternùm obser-
uando:

E T

Clarissimo, consultissimoq; viro,

DN. BERNHARDO Wiedenbruck /
I.V.D. Patricio & aduocato eximio, fau-
torimeo exoptatissimo:

NEC NON

*Prudentissimis, eruditione, usuq; rerum præstantissimis
viris,*

Dn. RVTGERO CALENIO, PRAEDICTAE
Reip. Lipp. iudici dignissimo.

Dn. HENRICO Sachtleben / IVDICII IBIDEM
protonotario & scribæ fidelissimo, copnatis meis
summè colendis

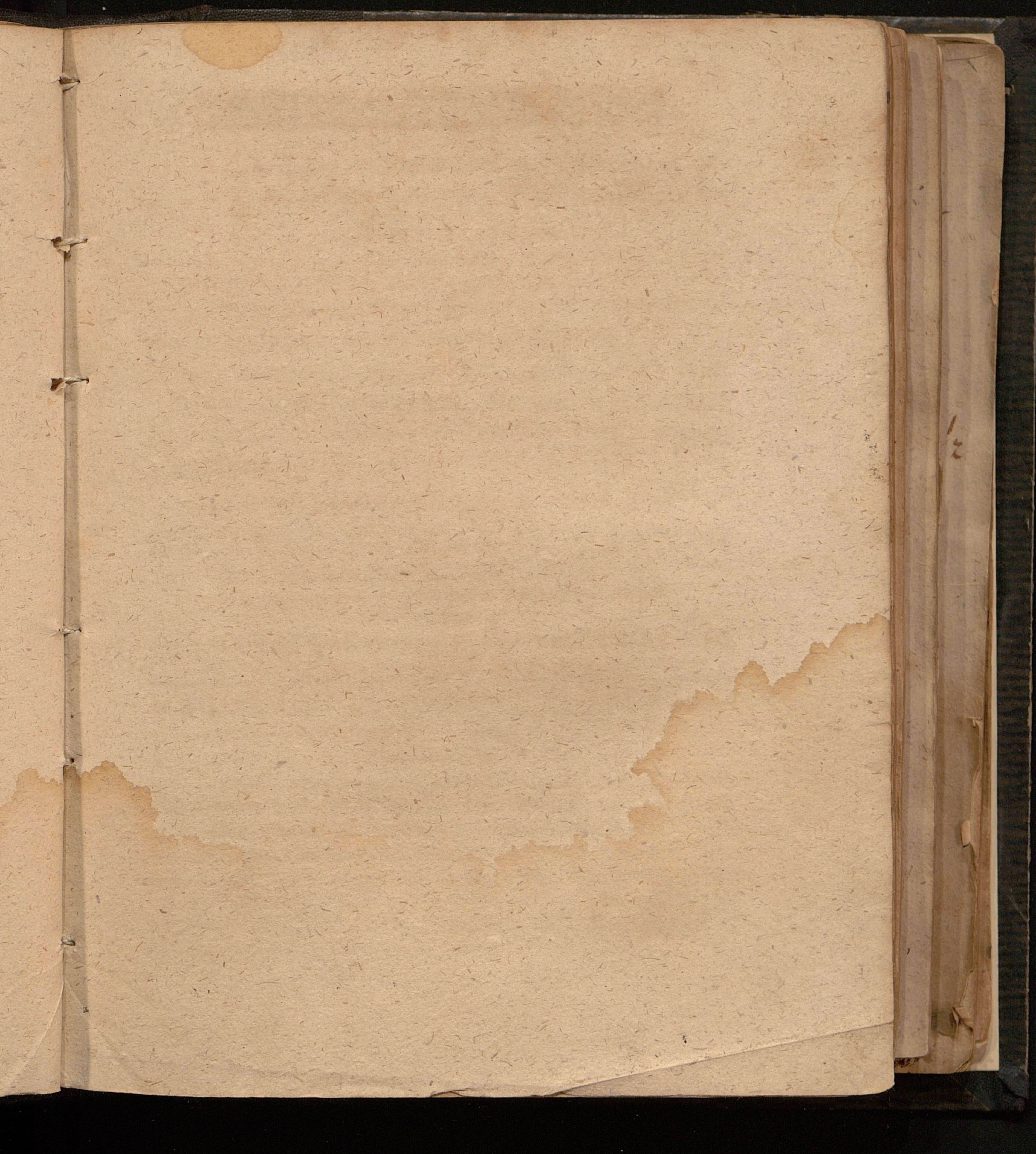
*Hoc exercitium Academicum, in grati animi &
debita obseruantia testi-
monium*

D. D.

& Offero

IUSTVS Kleinschmiede R.

IURIS CONTROVERSI

Disputatio IIX.
publica:

Ex lib. 20. 21. & 22. Pandectarum desumpta; quæ præter legum textus, sequentes maximè controuersæ quaestiones, in singulis titulis, suo loco, legibus accommodata, publico examini subijciuntur, ita vt in qualibet controuersia (nisi aliud exprimat) opinio ordine prima, pro veriori reputetur.

PRÆSIDENTE
HENRICO-ANDREA CRANIO
I. V. D. & in Ill. Acad. Iul. Cod. Prof. Ord.

Respondente
IVSTO Kleinschmiedt Lippiens. VVest.

PARS QUARTA DIGESTORVM.
LIB. XX.

Atq; hæc de contractibus, quibus in creditum itur, & actionibus inde descendunt. Nunc in præsentiarum nobis dispiciendum de contractuum accessorijs: Ea autem pertinent, vel ad eorum securitatem, vt pignora; vel ad implementum, vt AEdilium edictum, Euictio, Usuræ; vel deniq; ad probationem, vt testes & instrumenta. † PIGNORIS nomen generale est, sub se comprehendens & pignus in specie, & Hypothecam. Pignus ita latè acceptum, est, aut necessarium (quod distin-

gnitur in legitimum & Prætorium siue iudiciale) aut voluntarium, siue
conventionale, quod vel unius, (puta testamento, l. 26. de pign. action.
l. 4. §. 1. de separat. l. 1. C. com. de legat. ver. cum enim) vel duorum vo-
luntate (hoc est, mutua conventionem) constituitur: quâ conventionem de-
bitoris bona vel omnia, vel quadam tantum pignori neantur. Unde
pignus est vel generale, vel speciale: utrumq; vel tacitum est, vel ex-
pressum.

CONTROVERSIA I.

Tit. I.
de pignor.
& hypothe.
Ad l. 1.

Rem alienam vtiliter quidem sub conditione (si
debitoris facta fuerit, l. 16. §. 7. h. t.) sed nunquam
purè pignori dari posse extra teli iactum est.
† Quid autem si postea debitor rei alienæ op-
pignoratæ dominium acquisierit, nunquid hîc pignus ex
post facto creditori ignorantem conualescit?

QUIDNI, conualescit, non quidem ipso iure, arg. l. quod ab
initio. 210. ff. de R. I. Sed ex æquo & bono (1) arg. l. 5. ibi: sed ta-
men æquitatem facere, ut facile vtilis persecutio exemplo pignora-
titia detur, C. si res aliena pign. data sit. (2) Quia res in eum ca-
sum venit, à quo incipere potuit. (3) Quia iniquum foret, Credi-
torem, qui ignoravit rem alienam esse, decipi, à debitore, qui hîc ex
suo mendacio lucrum consequeretur. (4) Immo à parte creditoris
rem alienam ignorantem, tacita hac conditio (si quando res debito-
ris facta fuerit) inesse videtur obligationi, arg. l. si fundus 16. §. res
aliena. 7. h. t. l. rem alienam. 41. de pign. act. (5) Per Gloss. ad d. l.
5. Donel. de pign. cap. 7. Georg. Obrecht disp. 15. h. t. th. 221. &
seqq. D. Arum. disp. 14. th. 1. & 2. Iohan. Mercerus in lectur.
Bituricens. operâ Christiani Grauij in lucem editis, ad l. 1. n. 5. 4. 14.
& seqq.

QVI SIC, dixerint alij, (1) cum ea, quæ ab initio vitiosa sunt,
ex post facto conualescere nequeant, d. l. 210. ff. de R. I. (2) Deinde
agens Servianâ probare debet rem fuisse in bonis debitoris eo tem-
pore, quo de pignore convenit. l. & quæ. 15. §. 1. h. t. l. quæ prædium.
C. C. si aliena res pign. dat. sit. † At illud hîc fieri nequit. Ergo & c.
Confer Dn. Herm. Vultei. discept. cap. 17. Ioh. Mercet. ad d. l. 1.
Ioh.

Ioan. Baptist. Schwartzenhaler in tr. de pign. c. 12. n. 1. & seqq. pag. m. 76. † Quid si creditor rem alienam esse sciuit? Hoc casu difficilius creditori utilem dari actionem respondet Papin. in d. l. 1. pr. h. t. Sed quomodo hoc intelligendum sit, variant inter pp. Vid. D. Arum. th. 2. Robert. 2. recept. lect. 1. Duar. 2. disp. 11. Schwartzenhaler d. loc. n. 14.

2. Antichresis (quæ aliàs antiphona, & Accursio ineptè ^{ad l. si is. n. 10} Aponcha dicitur,) est pactio pignoris, contractui adiecta, ^{g. anti-} quâ inter debitorem & creditorem conuenit, vt donec pecunia soluatur, creditor ex re oppignoratâ in vicem vsurarum fructus percipiat. Estq; expressa, vel tacita. Illa eti- am expressâ fructuum, vel vsurarum mentione interpositâ, contrahitur. Hæc solius rei pignoratæ traditione absoluitur, nec vsurarum mentionem facit, ac proinde legitimum vsurarum modum seruat. † Expressam autem ^{αντιχρησις} limites vsurarum aliquatenus excedere & egredi posse nullus dubito. † Sed an etiam in immensum?

NEGATVR, aliàs enim fraus fieret legibus, certum modum vsuris imponentibus (1) l. 16. ibi: mensurarum additamentis in fraudem legitimarum vsurarum grauatum te contendas. C. de Vsur. (2) l. si ea pactio. 14. C. eod. (3) l. si ea lege. 17. ibi: obtentu maioris percepti emolumentum propter incertum fructuum euentum rescindi placita non possunt. C. eod. tit. † Quid ergo si euentus fructuum, legitimum vsurarum modum, nimium exuberantium ab initio & semper fuerit certus, ita vt nunquam dubitari potuerit de immenso illo fructuum excessu? Hoc casu ^{αντιχρησις} fœneratitia seu vsuraria prauitatis haud expers est, & fructus excedentes merito imputantur in sortem. (4) arg. l. 8. ff. In quib. caus. pign. vel hypoth. Hotom. ad tit. ff. de Vsur. & 1. obs. 4. ad tit. ff. in quib. caus. tacite. eleganter Andr. Rauchbar p. 1. q. 20. n. 38. & seq. Adde Modestini. Pistor. cons. 13. n. 10. in fin. † Adde Non. 32. 33. 34.

AFFIRMATVR (1) Quia incertus sit fructuum euentus, d. l. si ea lege. 17. C. de vsur. (2) Quia precij magna sit inconstantia & mutabilitas, l. oleo. 23. C. d. tit. l. pretia 63. S. fin. ad l. Falcidiam. l. 4. ff. de

eo, quod cer. loc. (3) arg. l. 23. l. 25. §. vis maior. 6. locat. conduct.
Vbi Colono immodicum lucrum non aufertur, propter eandem
fructuum incertitudinem. D. Arum. d. disp. 14. th. 3. & alij, quos
allegat. Rauchbar d. q. 20. Conf. Anton. Fab. Decad. q. error.
pragm. 5. VVesenb. 1. conf. 3. n. 51. Ioan. Mercer. de pignor. ad
l. 11. n. 12.

ad d. l. 11. §. 3.
su. §. 1. 12.

Iura siue seruitutes prædiorum vrbanoꝝ pignori
dari non posse, ac proinde conuentionem, vt hypothecæ
sint, inuvalidam esse, scribit. I. C. Marcianus in l. si is. 11. §. fin.
b. r. † Sed acris & vehemens conflictus est, num idem
statuendum de seruitutibus prædiorum rusticorum?

IDEM, atq; ita (vulgari ista distinctione inter seruitutes urbanas &
rusticas, plane reiecta) nulla seruitutes per se pignorari possunt.
(1) Quia a prædio, cui adherent, diuelli nequeunt §. ideo autem.
3. Inst. de seru. rust. & vrb. præd. (2) Quia seruitus est prædij ac-
cessorium, ac proinde sine eo, tanquam principali consistere non po-
test. (3) Quia pignus, ex tempore ad tempus, sub conditione con-
stitui potest. arg. l. si is. 11. §. 1. h. r. Quod de seruitutibus dici ne-
quit. l. 4. ff. de seruit. Duar. lib. 2. disp. c. 13. Donel. de pign. c. 8. cir-
ca med. Ant. Fab. 19. coniect. 7. Pac. 5. c. 26. D. Arum. d.
disp. 14. th. 4. Goth. ad l. 11. §. fin. h. r.

DIVERSVM obtinere in seruitutibus rusticis (1) innuere videtur
Paulus, in l. sed an via. 12. ff. eod. h. r. vbi particula aduersatiua
SED indicat, ibi contrariam priori in d. l. si is. 11. §. fin. sententiam
proponi, vt opinatur Georg. Obrecht disp. 15. th. 294. & seqq. &
ante ipsum Cuiac. 15. obs. 6. & in paratit. C. si res alien. pign. data
sit, & Dd. com. † Sed Dd. vulgò non animaduertisse ait Duar.
d. loc. hos centones eiusdem authoris non esse, & vtrumq; locum,
quasi ab vno & eodem authore profectum, malè interpretari. De-
inde Paulum loqui de seruitute constituenda, h. e. quæ nulli vn-
quam fundo acquisita est, sed titulo pignoris quodammodo consti-
tuitur à domino prædij, eodemq; debitore, tantisper dum fuerit solu-
rum debitum. Marcianum verò loqui de seruitute iam ante con-
stitutâ, prædijq; acquisitâ, respondent Duar. Pac. Donel. dd. loc.
(2) Quia seruitutes rustice prædio vicini non cohæreant, sed po-
tius

sius sine in pradio vicini & coherent pradio nostro, cui debentur, ut pro ratione diversitatis tradit Obrecht th. 297. & seqq. Secus esse in servitutibus urbanis, qua coherent superficiei, per quam servitutis quasi possessio continua retinetur. l. 20. de servit. (3) arg. l. 2. §. fin. de prec. R. Dom. Arum. d. loc. in fin. (4) arg. l. 4. de pignor. act. Cuiac. d. obs. 6. Schwarzenhaler in tractatu de pig. c. 14. n. 8.

4. Quid autem, si dominus, cuius rem (& sic alienam) ^{ad l. 22.} debitor pignori obligauerat, postea debitori succedat, vel ei heres existat; Dabitur ne hoc casu creditori utilis pignoratitia? In hac quaestione contrarias in Pandectis Ictorum leges esse positas pleriq; opinantur.

DAT eam creditori (1) Modestinus in l. si Titio. 22. ibi: heres extitero: ex post facto pignus directo quidem non conualescit, sed utilis pignoratitia dabitur creditori. ff. h. tit. ubi Accurs. plures conciliationes accumulat. (2) Quia aequum est, ut heres factum defuncti praestet: Ex qua enim persona quis lucrum capit, eius factum praestare debet. l. 149. ff. de R. I.

DENEGAT eandem (1) Paulus in l. rem alienam. 41. ibi: Non est idem dicendum, si ego Titio, qui rem meam obligauerat sine mea voluntate heres extitero: Hoc enim modo pignoris persecutio concedenda non est creditori, ff. de pign. act. (2) Quia ut utilis persecutio exemplo pignoratitiae detur, requiritur, ut is, contra quem datur, pignori obligauerit, l. 5. C. si res al. pig. dat. sit. † At hic, heres rem suam pignori non dedit, neq; se obligavit. Ergo. D. Arum. d. disp. 14. th. 6. † Ad evitandam legum contrarietatem Dd. hic varias afferunt conciliationes, latissime Dn. Vultei discept. 17. Aliter Obrech. h. disp. th. 240. & seqq. Aliter Hot. d. obs. 15. Aliter Don. de pign. c. 7. circa fin. Aliter Balduin. de pig. c. 12. Adde Connan. 4. com. 13. Mercer. de pign. ad d. l. 22. h. t. n. 2. 3. Duar. 2. disp. 14. Cuiac. 19. obs. 26. & ad Modestinum lib. 7. in exemplis d. l. 22.

5. Eo iure utimur, ut quae in praedia urbana inducta, illata sunt, pignori esse credantur, quasi id tacite conuenerit: In rusticis praedijs. (in quibus tantum fructus pignori ne-

S. Q. 3.

Tit. 171
In quibus
causis pig.
vel hypoth.
tacite con-
trah.

Etuntur, l. 7. h. r.) contra obseruatur, teste Neratio in l. 4. ff. ad l. 4. §. h. r. Nisi ut pignori essent nominatim conuenerit. Sola igitur domini scientia

NON SVFFICIT, Imp. Dioclet. & Maxim. in l. si non indu-
cta. 5. C. h. t. Neratio in l. 4. ff. eod. † Quia in obligatione pi-
gnoris, mutuis contrahentium requiritur consensus, & cum in-
ter contrahentes nuda domini scientia induci nemo dixerit. D.
Andr. Gerhard. exercit. Justin. 13. th. 3. Donel. de pign. c. 4.
Trentl. part. 2. disp. 1. th. 4. Obrech. h. disp. th. 69. Menoch. re-
med. 3. adipisc. possess. n. 33. & seqq. Heig. §. 7. Inst. de act. n. 10. &
H. Borcholt. in §. 7. Balduin. in tract. de pignor. c. 6.

IMO SVFFICIT (1) Imp. Alexandro in l. certi iuris. 5. ibi: qua
voluntate dominorum. C. de locat. & cond. (2) Marciano in l. 5. §. 1.
ibi: voluntate domini induci pignus ita posse. ff. h. tit. † Sed re-
spondend. in dd. ll. voluntatis ac scientia nomine denotari ex-
pressam conuentionem, siue pactum expressum, teste Gerhard. d.
loc. & ibidem allegat. Vid. Aliter Zas. §. 7. Inst. de act. n. 6. & 16.
Schneid. n. 28. Neguz. part. 2. memb. 4. n. 145. de pignor. Si-
chard. ad l. certi. 5. C. locati, qui nudam scientiam sufficere ex-
istimant.

Tit. III. 6. Lege oppignorari prohibentur res litigiosæ, item
Qua res vasa & vestes Ecclesiæ, fundus dotalis, instrumenta ad agri-
pign. vel culturam pertinentia &c. † Sed quid de rebus Mino-
hypoth. da- rum, in domum conductam illatis? In his quoq; tacitum
ra obi. non pignus
poss.
ad l. 1.
iunct. l. 2.
et. prac.

CONSTITVI NON POSSE, (1) arg. est l. 1. de præd. & aliis reb.
minor. sine dec. non alien. l. 22. l. fin. §. fin. C. de administ. tutor & c.
Vbi lex alienationem rerum minorum prohibet. † Er-
go etiam oppignorationem, que alienationis species est, l. fin. C. de
reb. alienis non alienand. (2) Imò, omne pignus, etiam tacitum,
ex conuentione oritur, l. 4. ubi Costal. de pact. l. 4. l. 6. ibi: pigno-
ri esse credantur, quasi id tacite conuenerit. ff. in quib. caus. pig.
tacit. † Atqui minor res suas propria auctoritate, ne quidem
expresse (nedum tacite) alienare vel obligare potest. l. 3. C. de restit.
in integ. l. pr. & §. 1. h. t. l. 3. §. 5. si pupillus. §. l. 7. ff. de reb. eorum,
qui

qui sub tutel. Ergo &c. Et (3) quomodo ius potest presumere conventionem ab eo factam, quem ita convenire expresse prohibuit in dd. ll. Menoch. 3. remed. ad ipis. poss. n. 66. & seqq. D. Arum. disp. 14. th. 8.

IMO POSSE, quidam opinantur, (1) arg. l. sed si 3. §. pignori 1. ff. de reb. eor. qua sub tutel. l. furiosus. 46. de obl. & act. (2) Quia res minorum nusquam à generali iure tacita hypotheca excipiantur. † Sed falsam esse hanc eorum opinionem, evidenter ex sup. dd. apparet textib.

7. Studiosè, nec inutiliter inuestigatur, an etiam libri studiosorum in domum conductam illati, tacitæ hypothecæ subiaceant?

QVOD NEGO (1) arg. l. 6. ibi: qua verisimile est quemquam specialiter obligaturum non fuisse, ut puta suppellex, item vestis relinquenda est debitori. ff. de pign. & hypoth. l. 7. 8. ff. eod. c. in generali. 81. de R. I. in 6. † At studiosum libros, sine quibus honestè vivere non possunt, specialiter obligaturum fuisse verosimile non est. Ergo &c. (2) Hinc quoq. studiosorum libri in executione rei iudicata capi nequeunt, Gl. Alciat. & Dd. in l. nepos. 125. de V. S. (3) Hoc privilegium habent arma utriusq. militia, arg. auth. habita. C. ne fil. pro patre. Adde l. 6. l. 18. ff. de re iudic. l. 7. l. 8. Authent. Agricultores C. qua res pignori obl. poss. Sichard. ad rubr. C. de pign. n. 18. Schneid. ad §. item seruiana. n. 43. Inst. de act. Dn. Euerh. Speckhan. cent. 2. Clas. 1. q. 11. n. 10. Andr. Gerhard. Exercit. Instin. 13. th. 4. Zas. §. 7. n. 23. I. de Action.

AFFIRMANT Baidus de pign. c. 12. VVes. cons. 7. n. 7. & alij, arg. l. cum taberna 34. ff. de pign. l. 2. l. 4. ff. de pact. Cùm in illis studiosorum libri non excipiantur. Ergo eos sub regula dispositione relinquamus necesse est.

8. Quid de mercibus mercatorum in ædes conductas illatis? Has tacitam hypothecam admittere,

RECTE statuitur (1) arg. l. 2. l. 4. l. 6. in quib. caus. pig. tacit. l. 34. in prin. de pignor. † Quia merces mercatorum à generali regula fuisse exceptas nusquam legitur, arg. l. proponebatur 76. ff. de iudiciis. Myns. ad §. 7. n. 16. Inst. de act. Zasius §. 7. n. 20. & 21. Inst. de action.

IMO

IMMO MALE, dixerint alij, arg. l.7. ibi: videndum est, ne non omnia illata vel inducta, sed ea sola, quae ut IBI SINT, illata fuerint, pignori sint: Quod magis est. ff. h. t. † At mercatores merces suas in ades conductas non eo animo inferunt, ut ibi sint & maneat, sed ut distrahantur & vendantur. Ergo &c. Vid. Obrech. h. disp. th. 78. & 79. Negulant. in tract. de pignor. memb. 4. part. 2. n. 153.

Tit. IV.
Qui potiores in pig.
& vel hypoth.
hab.

ad l. 1.
iunct. l. 12.
C. eod.

9. In materia siue iure praelationis haec vulgata obtinet regula, quod, qui prior est tempore potior sit iure: interdum tamen posterior potior est priori, ut puta mulier in persecutione dotis numeratae, non item cautae eiusue augmenti, l. fin. §. 1. C. h. tit. l. 3. C. de dote caut. non numer. † Sed hic se nodus offert herculeus, in cuius solutione haecenus mirè varièq; laboratum, & adhuc sub iudice lis est, vtrum vxor vitacitae hypothecae priuilegium illud *πρωτοπραξίας* seu praelationis habeat contra omnes mariti creditores anteriores, etiam expressam hypothecam habentes?

AFFIRMANT hoc, Dn. Ioachim. Mynsing. 9. obs. 61. & 4. obs. 13. n. 4. 5. Idem ad §. actionum. 28. n. 12. 13. l. de act. & 2. consil. 15. n. 18. 19. † RATIO est (I) in l. assiduis. 12. C. h. t. vbi notentur 1. causa impulsua & occasio legis. 2. eiusdem generalitas: Imp. enim indistinctè & generaliter loquitur de omnibus mariti creditoribus, nec distinguit, vtrum tacitam, an verò expressam habeant hypothecam. 3. Rationes legis, quibus motus Iustinian. extremam limam adhibuit legibus veteribus diuersimodè de priuilegio dotis loquentibus, utpote l. 1. h. t. l. 10. C. eod. l. 17. §. si sponsa. ff. de reb. author. ind. possiden. l. 7. §. si vxor. 6. de donat. inter vir. & vxor. l. vbi 29. C. de iure dot. † Deinde in l. 30. C. d. iam tit. † Plenius in l. vn. §. 1. C. de rei vxor. act. ut ita omnium plenissimè in d. l. assiduis. 12. prospiceret mulieribus, earumq; assiduis querelis & lamentationibus tandem satisfaceret. (II) arg. l. 5. 8. h. t. l. 1. ff. h. t. preced. iunct. Nou. 97. c. 3. & seq. Nou. 109. c. 1. §. fuerat. 29. vbi Cuiac. l. de Act. l. fin. C. de priuil. dot. vbi Cuiac. in parat. † Item arg. l. 14. §. 3. Vers. qui vno potior est. ff. de diuers. tempor. praescript. (III) Accedunt praerudicia Camerae Imperialis.

rials. *Vid. Mynf. dd. loc. (iv.)* Cui adde authoritatem Dd. Cuiac. *ad l. assiduis. 12.* Ant. Guibert. *c. 7. de dotib.* P. Vanderan. *de priuil. creditor. c. 4.* Vaud. *1. q. 21.* Robert. *3. animad. 14. & 3. ad not. Mercat. 14.* & nouissimè Matth. Berlichium *p. 1. conclus. 45. n. 6. & seqq.* qui singulariter mouetur etiam textu *l. 4. C. In quib. caus. pig. vel hyp. tac. contrah. D. Arum. disp. P. 14. th. 9. & Exercitat. Iustin. 15. parerg. 1. Confer Anton. Fabr. 8. Coniectur. 11.*

NEGAT And. Gail. *2. obs. 25. n. 10.* (*Confer eundem 2. obs. 81. n. 10. ubi videtur sibi contradicere*) secutus Gl. *in d. l. assiduis. 12. & ibi pingui mensurâ Doncl.* item Harmt. Hartm. *Pract. obs. Cam. tit. 27. obs. 17. n. 3.* VVel. *in par. n. 3. ff. h. t.* Schneid. *ad d. S. fuerat. 29. n. 57. & seq.* Coppen. *decis. 28. n. 29.* Rauchbar. *p. 2. q. 30. n. 4. & seq.* Matth. Coler. *p. 1. decis. 57. n. 6. & 2. decis. 270. n. 1. & de proces. execut. p. 1. c. 2. n. 219. & p. 2. c. 3. n. 276.* Daniel. Moller. *ad Constit. Ang. Elect. p. 1. constit. 28. n. 33.* Heig. *S. creditor. n. 38. vsq. ad finem. I. quib. mod. re contrah. oblig.* Pro hac opinione cumulat Dd. Berlich. *d. loc. n. 10. pag. m. 708.* † MOVENTVR (1) *arg. c. qui prior. 54. de Reg. iur. in 6. (2) arg. l. ubi. 29. l. 30. C. de iur. dot. (3) l. 2. C. de privilegio fisci. l. 9. C. de iur. dot.* Vbi mulier & fiscus paribus ambulat passibus. † At fiscus non præfertur expressam hypothecam habentibus. *l. 8. ff. h. t. l. 4. C. cod. Ergo nec mulier. Vid. Berlich. & Arum. dd. loc.*

10. Quid autem de dote confessatâ, si fatalia opponendæ exceptionis non numeratæ dotis præterlapsa sint? *ad d. l. 12.*
Hic

DIVERSVM statuit P. Frid. Mindan. *lib. 2. de process. c. 61. sect. 4. ver. 19. p. m. 420.* Vbi ait, confessionem mariti etiam iuratam non nocere creditoribus. *Adde D. Arum. d. Exercit. Iust. 15. parerg. 2. lit. a.* Guibert. *Constan. de dot. c. ult. n. 14.* † MOVENTVR *arg. d. l. assiduis. 12. ibi: si tamen re ipsa fuerint parti mariti data. C. h. t. text. & Dd. in l. 1. C. de dot. caut. non numer.* Mynf. *1. obs. 61. in fin. & 2. Consil. 15. n. 20. & seqq.* Zas. *S. fuerat. I. de act.*

IDEM esse in dote confessata (puta de quâ non aliter constat, quàm per mariti confessionem) asserit Gail. *2. obs. 81. n. 10. ubi*

T

ait,

ait, dotem etiam confessatam gaudere omnibus privilegijs dotis, si lapsa sint tempora opponendi exceptionem non numerata dotis, de quib. in Nou. 100. & in l. fin. & in auth. quod locum. C. de dot. caut. non numer. Eamq. prauidicare marito & omnibus creditoribus. † MOUETVR arg. d. l. fin. & ibid. Auth. quod locum. Conf. eundem Gail. 1. obs. 139. † Et hæc sententia magis communis est & in praxi recepta. *Quida. in puncto iuris hic statnendum, amica dabit collatio.*

Ad l. 2.

II. Quid si debitor res suas duobus pignoraueit creditoribus, priori generaliter; posteriori quædam prædia specialiter. † In his prædijs vter creditor in solutione præferendus?

PRIOREM præfert Papinianus in l. qui generaliter. 2. ff. h. t. & Imp. in l. si generaliter. 6. C. eod.

POSTERIOREM priori præferre videntur Imp. Severus & Antonin. in l. quamuis. 2. C. de pignor. † Pro conciliatione vid. hic tres casus distinguentem Pac. 5. c. 38. † Adde Cuiac. 11. obs. 32.

*Ad l. 3. h. t.
in l. 1. 1.
tit. prac.*

12. Mutuans pecuniam ad refectionem vel conseruationem ædificij, vi tacitæ hypothecæ, siue autoritate legis, in illo ædificio refectione conseruato, ius πρῶτον προξίας habet, ita vt licet tempore posterior sit, alijs tamen creditoribus tempore anterioribus in hypotheca illius domus merito præferatur, quicquid etiam alij contradicant. † Sed nunquid idem in mutuante ad refectionem nauis vel rei similis?

ITA EST, secundum communioem Dd. sententiam, qua nititur (1) textu l. interdum. 5. ibi: utputa si in rem istam conseruandam impensum est, quod sequens credidit, veluti si nauis fuit obligata & ad armandam eam rem, vel reficiendam ego credidero, ff. h. t. (2) arg. Nou. 97. c. 3. vers. quæsitum est igitur. Myns. 1. obs. 60. Gail. 2. obs. 12. n. 4. Treutl. p. 2. D. 24. th. vlt. per text. ibid. alleg. D. Arum. disp. P. 14. th. 7. Berlich. p. 1. conclus. pract. 46. n. 42. 43. Zas. in l. creditor. 25. n. 5. ff. si cert. pet.

NON

NON EST, vt pleriq; magni nominis viri existimant, (1) arg. l. 1. ff. in quib. caus. pign. vel hyp. (2) Quia non eadem hic substratio, qua in refectione adium est, illa nim. ne ruinis deformatur ciuitatis aspectus, l. 2. C. de adif. priuat. l. 2. §. 17. ne quid in loco publ. l. 7. ff. de off. praesid. l. 20. §. 10. de oper. nou. nunt. (3) Imo deficiente textu non facile iuris singularis admittitur extensio. (4) Accedit autoritas Dd. Conan. 4. Com. 17. Don. de pign. c. 4. & ad l. 7. C. h. tit. Treutl. sibi contrarius p. 2. D. 1. th. 4. lit. e.

13. Nec inter omnes constat, an is, qui pecuniam mutuauit ad agrum, domum, vel quamcunq; aliam rem emendam, ius habeat praelationis in re ex pecunia sua emptâ, ita vt etiam creditoribus anterioribus praeferatur, etiamsi specialiter vel generaliter sibi in ista re emptâ hypothecam non constituerit? Ad l. 5. h. §
l. 7. C. eod.

NEGANDUM hoc (1) propter textum l. licet. 7. ibi: tamen eum, cuius pecuniâ praedium comparatum probatur, quod ei pignori esse specialiter obligatum statim conuenit, omnibus anteferri iuris auctoritate declaratur, C. qui pot. in pign. hab. Vbi Sichard. n. 8. & Dd. vulgò. (2) per l. quamuis. 17. l. fin. in nct. auth. quod obtinet. C. de pign. l. 5. §. plane. 17. de tribut. act. textus est expressus in Non. 136. c. 3. Nouissimè Berlich. p. 1. concl. 46. n. 50.

AFFIRMANDUM id putant alij, (1) arg. l. 5. h. t. & l. 1. in quib. caus. pig. tac. cum Gloss. in auth. quo iure. C. h. t. vbi Bald. sibi contrarius. n. 1. circa medium. Iason. ad l. creditor 75. n. 5. sub fin. vers. imo plus mutuans. ff. de reb. cred.

14. Circa distractionem pignorum & hypothecarum illud potissimum controuertitur, si nullum de distrahendo pignore pactum interuenerit, an tum nihilominus post legitimum denunciationem siue interpellationem, biennium inluper expectare creditor teneatur, antequam pignus vendere possit? Tit. 7.
De di-
stract. pign.
& hypoth.

NON TENETUR, vt innuit Vlp. in l. si conuenit. 4. vers. sed et si non conuenit. ibi: hoc tamen iure utimur, vt liceat distrahere, si modo non conuenit ne liceat. & ibi: nisi ter fuerit denunciatum, Ad l. 7. h. §
l. 4. de pign.
act.

ut soluat & cessauerit. ff. de pign. act. (2) per l. 7. l. 9. l. 14. C. h. r. quæ iura non esse immutata putat Donel. de pign. c. 10. & adl. 4. C. h. r. Bronch. i. c. v. 98. D. Arum. exercit. Iustin. 12. th. 20. Treutl. p. 2. D. i. th. 8. lit. e.

IMO TENETUR, secundum magis communem, (1) arg. l. fin. §. 1. ibi: vendere & §. seq. C. de iur. domin. impetr. per quam, iura prædicta immutata esse vulgò putant, quos sequuntur Schneid. & Interpp. ad §. contra autem. 1. n. 2. Inst. quib. alien. licet. V. Ves. in par. ff. h. t. n. 4. Neguzan. de pign. p. 6. memb. 1. n. 4. Cuiac. ad tit. de prescript. c. 12. Andr. Gerhard. Exercit. Iustin. 13. th. 5. † Idq; ex contextu & serie Rescripti Imp. & ratione huius iuris, quæ est in d. §. contra autem. 1. ¶ Sed malè secundum opinionem Donel. d. loc. quem sequitur D. Arum. Exercit. 12. th. 20. Cùm d. l. fin. C. de iur. dom. impetr. non agat de pignoris distractione, sed dominij impetratione: Nec in ea æquissimum illud ius vetus nominatim correctum inueniatur: Quare igitur stare prohibetur? l. sancimus. 27. C. de testam. Quicquid enim lege posteriori specialiter non est expressum, id veterum constitutionumq; regulis merito relictum intelligitur. l. precipimus. 32. §. fin. C. de appellat. ¶ Antequam creditori pignus distrahere liceat, vulgò præter biennium semper trinam requirunt interpellationem, propter d. l. si conuenit. 4. in fin. ibi: nisi ei ter fuerit denunciatum. ff. h. t. † Sed num ex illo textu & similibus regula constitui possit, non immeritò quis dubitauerit, propter l. 87. §. 1. de legat. 2.

Tit. V l. 15.
Quib. mod.
pign. vel
hypoth. sol-
uitur.
Ad l. 1 §. 1.
h. tit. iunct.
l. 3. C. eod.

Pignoris nexus varijs dissoluitur modis, inter quos etiam est remissio pignoris tot. tit. C. de remission. pign. † Quid de illo casu: Creditor debitum principale suo remisit debitori, sed inutiliter: nunquid hinc pignus liberatur?

NEQVAQVAM, teste Imp. Gordiano in l. debitum. 5. C. de remiss. pign. ubi remissione debiti principalis non obstante pignoris vindicatio datur creditori. † Conf. l. 11. C. ad SC. Vellei. l. 18. ff. que in fraud. cred.

IMO LIBERARI pignus, colligi posse videtur ex l. 1. §. 1. ff. h. t. † Sed quomodo inutilis debiti remissio utilem poterit parere pignoris remissionem? Vid. l. soluitur. 5. eod. t.

16. Pacto contrario pignus non ipso iure; sed per oppositam exceptionem

ad l. s. h. d.

TOLLI, probant Dd. (1) per l. soluitur. 5. ff. h. t. (2) per l. 2. ibi: exceptione eam remouebis. C. de remiss. pign. (3) per l. si tibi decem. 17. §. 2. ff. de pact. & ibi Cuiac.

NON TOLLI per exceptionem, sed ipso iure, asserit Donel. in l. 23. C. de pign. † arg. l. nihil tam naturale. 35. de R. l. l. 80. de solut. §. item per acceptationem. l. quib. mod. tol. obl.

EX LIB. XXI. DIGEST.

17. AEdilicium edictum est ius honorarium, per quod ob rei traditæ vitium redhibitio fit, vel quanti minoris supplementum. Vnde duæ oriuntur actiones redhibitoria & æstimatoria. Vtraq; ad heredes est transitoria. † De eo hic potissimum controuertitur, num Edictum hoc etiam ad locationes pertineat?

Tit. 1.
De adilitio
Edicto &
redhibis.
& quanti
minoris.

NON PERTINERE ait expressè Vlp. in l. sciendum. 63. ibi: ad venditiones solas hoc Edictum pertinere. ff. h. t. Idem inuit in l. sciendum. 19. §. deinde. 5. ff. h. t. † Qui sic? in d. l. 63. duplex assignatur ratio: (1) Tùm, quòd ædilium nunquam fuerit iurisdictio. V. l. 11. l. 14. l. f. de iurisd. (2) Tùm, quòd non similiter locationes & venditiones fiant. Vid. D. Arum. disp. 14. th. 14. (3) Imò (adde) conductor in locatione ex conducto experiari potest, ut sic non opus fuerit ei aliã succurri actione, l. 13. §. 6. ff. de damn. infect.

IMO PERTINERE, videtur statuere idem Vlp. in d. l. 63. ibi: cur autem de locationibus nihil edicatur, mirum videbatur & c. † Ex quibus verbis colligit Cuiac. 12. obs. 38. Vlpian. in contrariã fuisse opinionem, nec probare, sed tantum referre illas rationes ibidem subiectas. † Mouetur (1) arg. l. hac constit. 33. C. de locat. & conduct. (2) Adde arg. l. 11. §. 3. de act. empr. (3) Quia locatio & emptio iisdem constant regulis. l. 2. de locat. † Conf. Hotom. 4. obs. 17.

T 3

18. Eui-

Tit. II.
De euict.
& dupla
stipul.

18. *Euictio* est rei nostræ, quam aduersarius legitimo titulo adquisierat, per iudicem recuperatio, definitore VVesenbecio. Et quamuis de ea venditor ex natura contractus teneatur; tamen plerumq; per stipulationem caueri hoc nomine solebat; idq; dupliciter, vel promissione simplæ, vel duplæ. † Dubitatur hîc, an euictio ex parte agentis sit fauorabilis, ex parte Rei odiosa?

AFFIRMAT & confirmat hoc ipsum Casp. Caballin. in prefat. tract. de euict. n. 10. Treutl. p. 2. D. 2. th. 5. lit. a. † CONTRA Casp. ad l. cum emptor. 48. ff. ad l. Falcid.

ad l. 71.

19. Promissionem dotis non videri lucratiuam causam esse respondet Iulianus in l. 19. de O. & A. Quid si res empta à patre in dotem filia data, euincatur à filiâ, aut eius marito? De euictione in venditorem rectè agitur. † Cuius occasione quæritur, vtrum dos profectitia sit patris & filia, vel verò filia tantum?

POSTERIVS adserit Paul. in l. si pater. 71. ibi: non enim sicut mulieris dos est, ita patris esse dici potest. ff. h. t. l. 1. §. fm. de collat. dot. l. 4. ff. de Collat. honor. † Vid. Pac. évau]. 37.

PRIVS colligi posse videtur ex textu Vlp. in l. 2. §. 7. ibi: & dos ab eo (patre sc.) profecta sit, ipsius & filia dos est & c. idem ait Paul. in l. non solum. 3. ibi: qua (dos sc.) communis est patris & filia & c. ff. solut. matrim. † Conciliationem sume ex l. pen. C. de iur. dot. ubi Dd.

Tit. III.
De except.
rei vend.
& trad.
ad l. 1. §. 2.

20. Circa hanc exceptionem rei venditæ, illud occurrit dubium; An is qui rem meam mandatu meo vendidit, fidem de precio habere possit?

POTEST, nisi ei mandatum sit à Domino, ne res traderetur, antequam pretium solvatur, (1) teste Vlpiano in l. 1. §. 2. h. t. (2) Eodem Vlp. l. cuicumq; 4. §. item si institor. 15. de Instit. act. Vtrobiqu; Petr. Costal. in suis aduersarijs.

NON POTEST, attestante eodem Vlp. in l. à Diuo Pio. 15. §. si post additum. 6. ibi: oportet enim res captas pignori & distractas presente pecunia distrahi: non sic ut post tempus pecunia solvatur
ff. de.

ff. de re iudic. † Distinguit cum Ia. de Aret. Br. in l. 1. n. 5. ff. de off. procur. Cas. inter procuratorem generalem sine uniuersalem, & singularem, ut ille; non verò hic, possit rem tradere habità fide de pretio. Quam distinctionem tamen reijcit Costal. d. loc.

EX LIB. XXII. DIGEST.

21. Hucusq; contractuum & nominatorum & innomi-
natorum vidimus naturam; sequuntur illorum accessiones,
quæ præter rem principalem exiguntur, veluti *usura*, in-
teresse & pœna contractui adiecta. † *Usura* est accessio sortis,
quam licitè creditor exigit à debitore propter usum pecu-
niæ. † Deberi *usuras* ex mora in bonæ fidei iudicijs,
constat inter omnes: De strictis autem iudicijs ardua con-
certatio est, num in ijs *usuræ* debeantur ad minimum à tem-
pore litis contestatæ?

NON DEBERI, nisi ex stipulatu, in puncto iuris verius est
ut innuit (1) Marcianus in l. mora. 32. §. in bonæ fidei. 2. h. t. (2) A-
fricanus in l. Titius. 24. ibi: respondit, pecunie quidem creditæ
usuras, nisi in stipulationem deductas non deberi & c. ff. de præscr.
verb. idem in l. centum Capua. 8. de eo, quod cert. loc. (3) Imp.
Seuerus & Anton. in l. quamuis. 3. ibi: citra vinculum stipulatio-
nis peti non possint & c. C. h. t. (4) Imp. Ant. Pius in l. 1. C. h. t.
† Donel. de *Usur.* c. 3. Duar. c. 2. D. Arum. disp. 14. th. 6.

IMMO DEBERI eas plurimi opinantur, (1) per l. lite contestata.
35. ff. h. t. quo textu mouetur Coras. 2. miscel. 7. Sed frustra:
quia d. textus accipiendus est de illo casu, ubi ante litis contesta-
tionem *usura* promissa sunt; tunc enim lite contestata eas deberi
non desinere, respondet Paul. in d. l. 35. (2) per l. 4. l. pignoribus. 22.
C. h. t. † R. ex l. 5. §. 2. de solut. ubi dicitur, quasdam *usuras* ex sti-
pulatione, quasdam ex pacto naturaliter deberi: cuius effectus est,
ut ea per retentionem pignoris retineri & seruari possint, modo in
usuras pignus acceptum sit, V. D. Arum. d. th. 16. † Conf. Borch.
h. c. 3. Cuiac. 11. obs. 37. Hotom. ill. q. 37. Arum. in tr. de mora.

Tit. 1.

De *Usur.* &
fructib. &
caus. & o-
mnibus ac-
cessionib.
& moras

ad l. mora.
32. §. 2.
iun. l. 35.

ad d. l. 32.

22. Ad constituendum debitorem in mora vnicam interpellationem

SUFFICERE verius est, (1) arg. l. mora. 32. pr. ff. h. t. (2) arg. l. si ex legati causa. 23. l. qui Roma. 122. §. 5. de V. O. l. 13. §. 1. de op. nou. nunt. l. Titia. 87. §. 1. de leg. 2. l. 3. quod vi aut clam. Hi textus omnes singulari numero vtuntur; cum semel certioratus debitor, amplius non sit certiorandus, arg. l. 1. in fin. ff. de act. empt. c. cum qui. de R. I. in 6. † Quam vt Com. sequuntur Br. & Dd. ad d. l. qui Roma. 122. §. 3. Thesaur. decis. 212. Menoch. de A. I. Q. casu 220. n. 26. & seqq. Cuiac. 8. ad Afr. explic. l. 27. h. t. Vaud. 1. q. 41. Dn. Gæd. de contr. stipul. c. 11. n. 66. D. Arum. d. disp. 14. th. 18. plures allegat Treutl. p. 2. disp. 3.

NON SUFFICERE, statuunt alij, moti potissimum. (1) textu d. l. mora. 32. §. 1. ibi: ommissa esset repetendi debiti instantia non protinus per debitorem mora facta intelligitur. ff. h. t. ¶ R. D. Arum. d. loc. Vocem sufficit accipi non negatè, sed affirmatè. (2) arg. d. l. qui Roma. 122. §. 3. ibi: sepius testatò conuenerit & c. ff. de V. O. (3) arg. l. Æmilius. 38. ibi: venditor denunciationibus tutoribus sepe datis & c. de minor. ¶ R. ad duos text. posteriores Don. in tract. de mora. c. 4. in fin. magis facti esse, quam iuris & c. † Sic geminam interpellationem requirunt, Ferret. in tr. de mora. n. 21. Coraf. 2. miscel. 6. Costal. ad d. l. mora. 32. n. 17. quibus respondet Menoch. d. loc. † Aliter Lud. Charond. 3. verisimil.

d. l. 32.
l. 19.

23. Quid autem si in diem contracta sit obligatio solutionis? Hic dies interpellat pro homine, & sic solo diei lapsu, absq; alia interpellatione mora

COMMITTITVR (1) arg. l. 9. h. t. (2) per l. magnam. 12. ibi: sed etiam citra ullam admonitionem & c. C. de contrah. & commit. stipul. (3) arg. l. quotiens 59. l. idem. 60. ff. de V. O. quibus probatur diem pro homine interpellare. Duar. Cuiac. l. ad diem. 77. de V. O. Treutl. 1. 3. 7. c. Costal. ad d. l. 9. h. t. D. Arum. d. 14. th. 19. Confer Robert. 2. sent. 17. 18. Oesten. de mora. c. 2. n. 39. & seqq. Forcat. n. 7.

COMMITTITVR mora etiam hoc casu, sine interpellatione

tionem hominis, ut pleriq; existimant (1) arg. d. l. mora. 32. h. r. (2) arg. l. si pupillus. 127. ibi: nulla enim intelligitur mora ibi fieri, ubi nulla petitio est. ff. de V. O. (3) arg. l. 26. de cond. inst. (4) l. cū qui Kalendis. 41. §. 1. ibi: ex quo apparet, diei adiectionē prorecesse, non pro stipulatore. ff. de V. O. iunct. l. 6. C. de ll. Ferret. de mora. n. 22. Don. c. 3. & in l. 9. de V. O. & in l. pen. ff. de eo, quod cert. loc.

24. In triuio quoq; hīc consistunt Interpp. & ambigunt, ^{ad d. l. 32.} an iuramentum sine interpellatione debitorem constituat in mora?

NEGATVR hoc, (1) arg. c. inter cetera. 22. q. 4. (2) Quia si hoc casu debitor constitueretur in mora, id fieret aut virtute contractus, aut iuramenti. † At non illo: mora enim non fit sine admonitione. d. l. mora. 32. h. t. Ergo nec iuramento; quia id eas recipit qualitates & conditiones, quas habet ipse contractus. Cacher. decis. 49. n. 4. Hippol. de Marsil. sing. 463. n. 2. Lud. Rom. sing. 449. & ibid. in addit.

AFFIRMANT pleriq; (1) arg. c. debitores. 6. de iureiur. Quia iuramentum vim habeat litis contestationis? † At lite contestata debitor constituitur in mora. l. 3. h. t. Ergo & iuramento. † Francis. Cremens. singul. 123. Menoch. de A. I. Q. casu 220. n. 21. quem sequitur Ludou. Gilhaus. in arb. ind. c. 6. p. 1. de probat. §. 324. n. 2.

25. An longi temporis præstatio sit causa vsurarum, h. e. si quis aliquandiu vsuras præstiterit, num propterea etiam in futurum eas soluere teneatur? ^{ad l. 6. h. r.}

NON TENETVR, arg. l. si certis annis. 28. C. de pact. Iul. Pac. s. c. v. 42.

IMO TENETVR, arg. l. cum de in rem verso. 6. ff. h. t. Vid. Pac. d. loc. & Vasq. 2. ill. contr. 56. n. 15. & seq.

26. De fructibus, à bonæ fidei possessore perceptis, ^{ad l. 25. l. 28.} necdum consumptis, sed adhuc extantibus, ingens est controuersia, num eos vero domino superuenienti, remq; suam vindicanti, restituere teneatur bonæ fidei possessor, vel an is sola perceptione sibi absolutè & irreuocabiliter fructus extantes acquirat?

P R I V S non obscure innuit (1) Paulus, in l. 4. §. post litem autem contestatam. 2. ibi: aut enim bona fide percepit (scil. fructus) & lucrari eum oportet, si eos consumpsit & c. ff. finium regund. (2) Et hanc conditionem (si eos consumpserit) exprimit idem Paulus in l. 4. §. lana ouium. 19. ibi: idem in agnis, si consumpti sint. ff. de usurp. & usucap. (3) Africanus in l. quæstum. 40. in fin. (4) Iustin. in §. si quis à non domino. 36. l. de R. D. (5) Imp. Dioclet. & Maxim. in l. 22. C. de R. V. † Et hanc sententiam amplectuntur Dd. magis communiter. Pinel. ad l. 2. p. 2. c. 4. C. de rescind. vendit. Menoch. remed. 15. recup. possess. q. 40. n. 542. Co-uar. 1. var. resol. 3. n. 16. vers. his sanè. Dn. Vult. 1. discept. ult. Anton. Fab. 4. coniect. 17. Cisner ad l. 4. de usucap.

P O S T E R I V S mordicus defendit Donel. 4. com. 26. † Mouetur (1) textual. qui scit. 25. §. 1. ff. h. t. iunct. l. id quod nostrum est. 11. de R. I. (2) Deinde in d. l. 75. §. 1. bona fidei possessor, & vero rei domino equiparatur, & ipsi fructuarii præfertur. † At qui domini prædiorum, ut & fructuarii fructus pleno iure & irrenocabiliter, tam extantes, quam consumptos suos faciunt. † Ergo & bona fidei possessor; & per consequens nec vindicari possunt extantes à vero domino. (3) Mirum in modum Donel. se iactat & triumphatur in l. in pecundum. 28. ff. h. t. ubi Gaius respondet, fructus statim prout percepti sunt PLENO IVRE ad bona fidei possessorem & fructuarium pertinere. † Ergo bona fidei possessor etiam fructus extantes percipiendo suos facit irrenocabiliter. ¶ Sed antecedens ita intelligendum est, ut bona fidei possessoris fructus sint pleno iure, scil. respectu usucapionis, non consumptionis, h. e. bona fidei possessor fructus sola perceptione ita suos facit, ut non opus habeat eos usucapere, sed consumere. Vide Anton. Matth. in not. ad §. 36. l. de R. D. & ibid. Interpp. Com.

27. Dixi bonæ fidei possessorem fructus suos facere. † Quid autem, si quis ab initio fundum alienum bonæ fide emerit, acceperitq; à venditore, & deinde ante perceptionem fructuum resciverit, eum alterius esse? Hic plerique huiusmodi statuunt antinomiam seu difficultatem, quæ

quæ conciliari haut possit. Sed hunc quoq; vt bonæ fidei
possessorem fructus perceptione suos

FACERE, respondit Iulianus in l. qui scit. 25. §. 2. ff. h. t. Quia
emptor propter initium, siue quod bonam fidem ab initio habuerit,
bonæ fidei possessor intelligendus sit, donec euictus fuerit fundus, a-
liane res empta, bis ihm sein erkauftes Gut mit Recht wieder
abgesprochen wird. † Iam autem quod ad fructus percipien-
dos attinet, hic euictus fundus non est. Ergo & c. Vid. Duar. ad tit.
de naut. fœnor. c. 5. circa fin. pag. m. 1005. Pac. 5. c. v. 44.

NON FACERE emptorem fructus suos, velle creditur
(1) Vlp. in l. 23. §. 1. ff. de acq. rer. dom. (2) Afric. in l. questum. 40.
ff. de acq. rer. dom. (3) Paul. in l. bonæ fidei emptor. 48. §. 1. ibi: si eo
tempore & c. ff. de acq. rer. dom. † Ex hisce textibus apertò constare
aiunt, superuenientem alienæ rei scientiam, quo ad fructus male
fidei possessorem facere. Vid. Cuiac. ad Afric. in explic. d. l. 40. A.
Fab. 4. coniect. 17. Herm. Vult. 1. discept. vlt.

28. Industriales fructus lucrari bonæ fidei possessorem
nullus dubito. Sed numquid idem in fructibus naturali-
bus? Hæc quæstio propter textuum diuisimodè loquen-
tium pugnantiam apparentem, cimerijs tenebris atrior red-
dita est, & plerumq; in ea explicanda cœcus cœco dux.

IDEM de naturalibus puto adserere (1) Paulum, in l. bonæ fidei
emptor. 48. ff. de acq. rer. dom. ubi particula vniversalis OMNES,
includit etiam fructus naturales, vt poma, fœnum, & similes, qui
non tam facti hominis, quàm naturâ proueniunt. † Licet ple-
riq; existiment vocem omnes non includere fructus naturales,
sed industriales, eos nim. qui ab alio, quàm à bonæ fidei possessore
sati: Committi ergo Elenchum secundum quid ad dictum sim-
pliciter. † Sed erroneam esse hanc interp. ipse textus satis e-
uincit, & ratio ibidem subiecta. (2) Cum Paul. conuenit Iu-
lian. in d. l. qui scit. 25. in pr. ibi: Quia omnis fructus non iure se-
minis, sed iure soli percipitur, & §. 1. ibi: Quoniam in percipien-
dis fructibus magis corporis ius, ex quo percipiuntur, quàm semi-
minis, ex quo oriuntur, adspicitur & c. ff. h. t. Vid. D. Arum.
disp. 8. th. 11. ad l. fructus. 33. de R. V. (3) Maximè cum bona fi-

Ad l. 45. h. t.
iunct. l. 48.
de acq. rer.
dom.

des possidenti tantum præstet, quantum veritas. *h. e. dominium. l. bona fides. 13. de R. I.* † At dominium præstat domino. *indistinctè omnes fructus, d. l. 25. §. 1. h. t.* Ergo & c. (4) Adde arg. *l. pen. ff. de V. usufr. legat. iunct. l. si eius fundi. 78. ff. de R. V.* † *Conf. Vultei. 1. discept. c. ult. A. Fab. 4. Com. 17. & Interpp. com. ad §. 36. Inst. de R. D. Pac. 5. év. 45. Fachin. 1. controu. 57. Qui tamen in explicandis textibus, eorumq; conciliatione omnes non conveniunt.*

DIVERSVM de fructibus naturalibus (1) respondisse Pomponium vulgò creditur, *in l. fructus. 45. ff. h. t. ibi: Nā si pomū decerpserit, vel ex sylva cadit, non sit eius sicuti nec cuiuslibet b. f. possessoris: subijcitur ibidē ratio: Quia non ex facto eius is fruct. nascitur. † Quæ ratio cum generalis sit, dicendum videtur, nullum bona fidei possessorem fructus naturales lucrari.* (2) Pompon. consentire videtur Iustin. *in d. §. 36. ibi: pro cultura & cura. I. de R. D.* † Et hanc sententiam præter alios defendit etiam Ant. Matth. *in not. ad d. §. 36.* † Varias conciliationes vid. apud Dd. Aliter enim eos conciliare admittitur Gouean. 2. *Var. lect. 5.* Aliter Pinel. post Charond. 7. *περὶ γένων. 7.* Aliter Dn. Vultei. Aliter Novissimè A. Fab. *ad loc.* Aliter Angel. *de Perus. & Cuiac. ¶ Retius nos dixerimus in d. l. 45. Pomponium loqui in speciali casu, ubi ideo vxor vel maritus, naturales fructus ex re donatā suos non facit, quia ex ignorantia iuris possidet, contra l. si sponsus. 5. l. concessa. 8. ff. de donat inter vir. & vxor.*

*Tit. II.
De naut.
fan.*

*ad l. 4 §. 1.
& l. 5 h. t.*

29. **FOENVS NAUTICVM**, siue maritimum est, vsura fortis siue pecuniæ traiectionis, quæ trans mare periculo creditoris vehitur: Et ex nudo etiam pacto debetur, etiam si modum legitimæ vsuræ excedat. † Quis autem verus sit sensus *l. 4. §. 1. h. t.* & num verba illa: *non ultra duplum*, tollenda sint, Interpp. suspensos habet animos?

RETINET ea com. Dd. schola, Cuiac. 5. *obs. 38.* Vult. *in l. R. 44. n. 98.* Duar. 2. *disp. 3. V. Ves. h. n. 3. in fin.* Treutl. 2. 3. 2. 6. Confer Paulum. 2. *sent. 14.*

TOLLIT ea, tanquam adulterina ex cerebro Triboniani, vel aliis latina lingua non minus imperiti prognata (1) Fr. Hotom. 5. *obs. 17.*
ubi

ubi Papiniani sententiam in d.l.1.§.1.h.t. exprimit, quasi ita summam scripsisset: *Post diē periculi siue pœna pro operis separatim, siue usura separatim siue utraq; coniunctis stipuletur, finis centesima usura seruandus est.* Quem legitimum usurarum modum fuisse probat, per l.8.C.de reb. cred. † Conf. Briffon. 3. select.1.A. Aug.1. emend. 9. ¶ Intricatæ & admodum obscuræ l.5.h.t. (cui etiam Interpp. pleriq; violentas adhibent manus) explanationem vide diuersimode apud Sichardum ad rubr. C. h. tit. n.3. Vultei. d.c.44.n.94. Don. de usur. c.2. pag.34. Aliter Cuiac. 9. obs. 28. Hotom. lib.1. obs. sibi contrarium. 5. obs. 12. ubi negationem in pr. transponit. Treutl. d.th.2.lit.d. valde probabiliter D. Arum. disp. 14.th.21.

30. Sequitur iam postremo loco de contractuum probationibus, in quibus præcipua iudicij pars versatur. Est autem probatio solennis actus, quo rei dubiæ per ea, quæ certa sunt, fidem facimus. Vel defini potest, quod sit intentionis dubiæ per argumenta ostensio: Et distinguitur à Dd. in artificialem & inartificialem: Item in plenam & semiplenam: licet hæc diuisio autoritate magis, ac ratione sustineatur. † Actori semiplenè probanti iuramentum suppletorium deferri posse

Tit. III.
De probat.
& præsumpt.

Ad l.12.h.1.
iunct. l.3.C.
de reb. cred.

V E R I S S I M U M est, attestantibus Dd. com. Ioan. Sichard. ad l.3. n.11.12.C.de reb. cred. arg. istius textus. † Si enim iuramentum necessarium propter inopiam probationum (ut est in testimonio vnius testis. l.12. de testib.) à iudice rectè defertur, utiq; etiam deferri poterit iuramentum suppletorium. V. D. Arum. d. disp. 14.th.23.

F A L S I S S I M U M hoc esse nobis persuadere conatur Duar. 2. disp. 33. & Donel. de iure iur. c.11.n.4. (1) Quia actore legitime, h. e. plenè non probante, reus absolvitur, l.4.C. edend. si verò probet, condemnabitur, nec ullo opus erit iuramento, arg. l.9.C. de O. & A. (2) Imò paria esse aiunt, non probare & imperfectè probare, arg. l.6. qui satisdar. cog. lex enim exigit probationem iustam & legitimam, quâ intentio agentis plenè probari possit. l. quingenta. 12. h. t. l. fin. C. eod. † Vid. hic Sich. d. loc.

Ad l. 23. 25.
C. h. t.

31. **Necessitatem probandi in criminalibus semper accusatori, non Reo neganti iniungendam**

ESSE, constat (1) ex rescripto Imp. Gratian. & Valentin. in l. *sciant cuncti*. 25. ult. C. h. t. (2) Quia *actore non probante, qui convenitur, et si nihil ipse prestat, obtinebit*, Imp. Anton. in l. *qui accusare*. C. de edend. (3) Quia *per rerum naturam factum negantis probatio nulla est, ut rescribunt Imp. Dioclet. & Maxim. in l. actor* 23. C. h. t. ubi Sichard. & ad rubr. eod. (4) Quia *quò maius Reo intenditur periculum, eò magis ei consulendum*, l. 1. §. *sed si quis*. 5. ff. de Carb. edicto.

IMO ESSE quandoq; Reo necessitatem probandi à iudice indicendam, probari posse videtur, (1) ex rescripto. Imp. Valent. & Valens. in l. *fallaciter* 3. in fin. C. de abolit. (2) Imp. Constant. in l. *ubi falsi crimen* 22. ibi: *nec accusatori tantum & c. C. adl. Cornel. de fals.* † *Ad utrumq; textum resp. D. Arum. d. disp. 14. th. 22.* ¶ An in l. *arbiter*. 28. h. t. post illa Græca verba: *ἐν πλάτει*, particula non sit expungenda, vel transponenda, vel geminanda, ut verus sensus eliciatur, Vid. Ioan. Robert. 1. *recepta iuris civ. lectionis cap. 22. p. m. 84.*

32. **Confessionem à parte adversâ in iudicio non acceptatam, confitenti haut nocere**

INDISTINCTE adserit D. Andr. Gail. 1. *obs. 55. n. 8.* (1) Forte *arg. l. unicus. C. de confess.* (2) *arg. l. qualiter* 23. C. de non num. pec. (3) *c. per tuas*. 10. de probat. (4) *nititur autoritate Baldi. in l. suus*. 3. n. 2. C. de repud. hered. Hippol. in l. *de unoquoq;*. 47. n. 148. de re iudic. Salicet. in d. l. *vn.* † Confer l. 15. §. *fin. adl. Aquil.*

DISTINGVUNT (& meo iudicio probabilius, Myns. 4. *obs. 51.* & P. Frid. Mindan. 2. de process. c. 66. *sect. 2. pag. m. 466.* Inter confessionem obligatoriam & liberatoriam, ut in illa, non verò in hac, procedat Gailly doctrina. (1) *arg. l. tale pactum*. 40. de pact. l. *postquam liti* 4. C. eod.

Tit. IV.
De fide In-
strum. &
amiss. cor.

33. **Instrumentum nobis est scriptura, iudici fidem rei, quæ in illa continetur, faciens. Estq; vel publicum vel privatum. Illud, autoritate publica; Hoc, sine ea conficitur.** † Hic saltem de eo libet inquirere, an consuetudine vel

ne vel statuto introduci possit, vt libris siue rationibus mercatorum, tanquam publicis instrumentis, simpliciter & plenè credatur?

NEGAT hoc non sine ratione Bald. in l. vn. C. de confes. Rol. à Valle. conf. 92. n. 7. (confer Mynf. 5. obs. 79. & ad c. 2. n. 22. 23. de probat.) † Idq; (1) arg. l. exemplo peniciosum est. 7. C. de probat. (2) Quia sibi ipsi testimonium dicerent mercatores: quos tamen sine mendacio & periurio esse non posse; Imò hominem mercatorem vix aut nunquam Deo posse placere, ex Ioan. Chrysof. scribit (licet aliquantò liberius, quàm par est) Pontifex, in c. eiciens. 11. dist. 88.

AFFIRMAT id & speciosè confirmat And. Gail. 2. obs. 20. n. 6. concurrentibus qualitatib. ab ipso ibidem enumeratis. † Confer Menoch. 2. A. I. Q. cas. 91. n. 19. & seqq. & Sichard. ad l. 3. n. 42. C. de reb. cred.

34. Testimoniorum vsus frequens ac necessarius est; & ab his præcipuè exigendus, quorum fides non vacillat, teste Arcadio in l. 1. h. t. Vnde multis testimonium interdicitur. † Patronos siue aduocatos in causâ, cui patrociniū præstituerunt, testimonium dicere non posse

Tit. V.
De testi-
bus.
ad l. 7. h. t.
& l. 8. C.
cod.

RESPONDET ICTus Arcadius in l. mandatis. 25. vlt. ff. h. t. Nec id sine ratione: Cliens enim quicquid in causa sua secretum & arcanum nouit, id omne Aduocato suo credit, & penes ipsum quasi deponit: Ergo per testimonij dictionem non propalandum; sed vt depositum tantò sanctius censeretur, quantò ea omnia, quæ ad famam & æstimationem clientis attinent pecunia omnis æstimationem excedunt. Vid. Agell. 5. Noët. Attic. 13.

CONTRADICUNT pleriq; distinguendo per text. l. 6. l. vlt. circ. fin. C. de adfessor. iunct. l. 19. C. h. t. Soarez. in thesaur. recept. sent. vers. Aduocatus. V. Arum. disp. 14. th. 25. ¶ Textum l. inuiti. 19. ff. h. t. emendant Alciat. & Budæus: Sed num re- tère, Vide D. Arum. th. 24. Reuard. 5. var. 4. Cuiac. 2. obs. 23.

35. Hic quæstio moueri solet iucunda non minus, quàm difficilis, num testes in præsentia partium testimonium dicere debeant?

ad l. 14 l. 19.
C. h. t.

NEGA--

NEGATIVAM *uti veriore[m], usq[ue] Com. receptam, merito sequi-*
mur (1) arg. l. nullum. 14. C. h. t. (2) arg. Nov. 90. c. ult.

AFFIRMATIVAM *adstruere & rationibus corroborare adniti-*
tur Donel. 25. com. 16. in expl. l. si quando. 19. C. h. t. p. m. 212.

Tit. VI. §
61.

De iuris &
facti igno-
rancia.

Ad l. 2. 7. 9.
h. t.

36. Ad præsumptionum materiam non incommodè re-
fertur *ignorantia*, quæ vice probationis est; quia ab onere
probandi releuat, donec contrarium probetur. Estq[ue] iuris
vel facti. Hæc versatur vel circa factum proprium, vel a-
lienum. In illo, ignorantia tolerabilis non est, nisi agatur
de damno vitando. † Ex ignorantia iuris latam culpam

NON CONTRAHI, *adversus Dd. vulgò statuit Io. Coras. 4.*
Miscel. 17. per textus ibid. alleg. præterquam in his personis, quæ ex
officij & artis, quam profitentur, naturâ, leges scire debent, veluti
in Doctoribus, Iudicibus & Adessoribus, l. 2. ff. quod quisq[ue] iuris. l.
ult. ff. de var. & extraord. cogn. † His enim illud Q. Mutij
obijci potest, turpe esse Patricio & Nobili, & causas oranti, ius in
quo versantur, ignorare. l. 2. §. Servius. 43. ff. de O. I.

CONTRADICUNT huic quàm plurimi, quos allegat Fachin. 10.
contr. 12. per textus ibidem allegatos. ¶ Sed quid hic
in puncto iuris obtineri possit, diligens & amica
dabit collatio.

F I N I S.

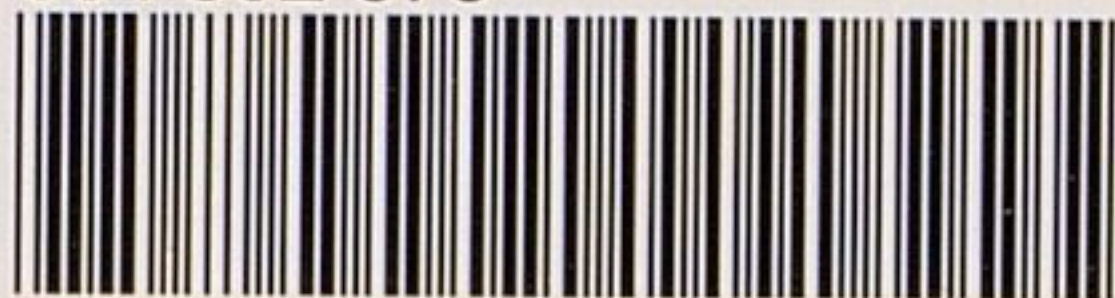

Helmerstedt, Diss., 1616-19

ULB Halle

3

004 592 670

ms A+13+23

VD17

1617, 4
10

IURIS CONTROVERSI,
SIVE
PRÆCIPVARVM
CONTROVERSIARVM, ANTINO-
MIARVMQVE SEV DIFFICVLTATVM,
exiure ciuili, canonico, feudali, Prouinciali
Saxonico, Constitutionibus imperij, & Ordi-
natione Camerae imperialis,
selectarum

DISPVATIO OCTAVA,
Quam
Deo benè fortunante,

PRAESIDE
Clarissimo & Consultissimo viro,
D.N. HENRICO-ANDREA CRA-
NIO, I.V.D.& in Ill. Acad. Iulia Codicis Iustin. & consue-
tudinumfeudal. professore ordinario,

publicè
In nouo Iuléo.
discutiendam proponit
IVSTVS Kleinschmiede/ Lippiensis VVestph.
Ad diem 10 Octob. Decemb.

HELMAESTADII,
Typis heredum Iacobi Lucij.
clō 1ō cXVII.

14.

